

Η ΛΟΙΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΩΝ ΜΑΣ

ΤΟΥ ΓΙΟΡΝΤΑΝ ΓΙΟΦΚΟΒ

Η ΔΑΣΚΑΛΙΤΣΑ

[Βουλγαρικό Διήγημα]

‘Ο Πέτερ υπηρετούσε κι αυτός στο στρατό. Και η δική του ηλικία είχε κληθή με την επιστράτευση. Μά δεν ήταν πειά νέος και τόν είχαν βάλει μαζί με άλλους τέσσαρες γέροντες εφέδρους, νά φυλάιν τή γέφυρα πού βρισκόταν απέξω από κείνο κεί τό χωριό.

Πρός τό βράδυ, όπως πάντα, ο Πέτερ βγήκε από την καλύβα πού είχαν γιά φυλάκιο, και κάθησε στό παγκάκι πού είχε φτιάξει μόνος του από ξύλα και κλαδιά. Και, όπως πάντα, είχε πάλι άντικρυ τον ‘Ιβάν, πού στεκόταν καταμεσής στις τριαντάφυλλες του εκεί ψηλά, γιατί ο κήπος του ‘Ιβάν ήταν σαν μιά τράπεζα, τέσσαρα-πέντε μέτρα ψηλά από τό δόμο, κατάντικρυ στο φυλάκιο.

‘Ο Πέτερ δεν τόν χώνευε και πολύ αυτόν τον μπαζεβάνο. Τού μουρούσε μιά ξερή «καλησπέρα» και γύρισε τά μάτια του άλλου. Πέρα, πρὸς τή μιά άκρη, ήταν τό χωριό. Πρὸς τήν άλλη, άπλωνόταν ο κάμπος. ‘Ο ούρανός ήταν συννεφιασμένος. Πού και πού, μιά χλωμή άστραπή, πού και πού, ένα μακρινό μουμπουνητό. Πού και πού πάλι, άκουγόντουσαν άλλα πιό μακριά μουμπουνητά, πού δεν ήταν από τόν ούρανό. Γιατί πέρα, μακριά, ήταν τό μέτωπο και στο μέτωπο δεν περνούσε μέρα νά μή γίνη μάχη...

‘Ο δόμος ήταν έρημος. Μά ιά πού, σέ λίγο, κάποια γυναικιά πρόβλε από τήν άλλη άκρη, ένα κορίτσι. Ήταν ντυμένο όπως ντύνονταν ή γυναίκες στις πολιτείες. ‘Ο Πέτερ τό ήξερε αυτό τό κορίτσι. Ήταν ή δασκάλα του χωριού, ή ‘Αγγελίνα. ‘Όταν ή ‘Αγγελίνα πέσασε μπροστά του, τού χαμογέλασε και τόν καλησπέφισε. Μά τό πόσσο του Πέτερ έγινε τότε άσχηρό και άποκρίθηκε ξερά:

— Καλησπέρα!

‘Η δασκαλίτσα πέρασε τή γέφυρα, έφτασε κάτω από τόν τοίχο του κήπου του ‘Ιβάν και κύτταξε πρὸς τά επάνω. ‘Ο ‘Ιβάν τήν είδε και γέλασε μ’ ένα χοντρό, βραχνό γέλιο. ‘Ύστερα, έκοψε βιαστικά, μερικά τριαντάφυλλα και τής τά πέταξε. ‘Η ‘Αγγελίνα τά άρπαξε καθώς έπεφταν, χαμογέλασε του μπαζεβάνου κι έξακολούθησε τό δρόμο της. ‘Ο ‘Ιβάν τήν παρακολουθούσε με τό βλέμμα, χαμογελώντας...

‘Ο Πέτερ τά είδε όλ’ αυτά, από τό παγκάκι πού καθόταν. ‘Ίσως νά θυμώσει, γιατί άρχισε νά μουρμουρίζει κάτι άνάμεσα στό δόντια του. Και ‘Ίσως ο ‘Ιβάν, άπ’ άντίκρυ, νά κατάλαβε πώς είχε θυμώσει, αυτός ο γερο-γκρινιάρης ο Πέτερ. Γιατί τού φώναξε σαν νά ήθελε νά δικαιολογηθή:

— Τί νά κάνης; Κορίτσι είναι!... Δυό τρία τριαντάφυλλα, έτσι γιά νά χαίρεται!...

‘Ο Πέτερ δεν άποκρίθηκε, μά κάτι μουρμούρισε πάλι.

— Είπες τίποτα; τού φώναξε πάλι ο ‘Ιβάν.

— Είπα πώς δεν είναι πράγματα αυτά, άποκρίθηκε ο Πέτερ θυμωμένα. Κορίτσι είναι, ναι, μά εσύ δεν είσαι νέος πειά, καθώς μου φαίνεται, ‘Ιβάν. Κι ‘ύστερα, νά σου πώ... Αυτά τά κοντά φουστάνια, ή μεταξωτές κάλτσες... Σου λέω πώς δεν είναι πράγματα αυτά! ‘Αν ο μπαμπάς της και ή μάνα της δεν είχαν άνάγκη, δεν θά τήν έστειλαν νά γίνη δασκάλα, έννοια σου...

‘Ο ‘Ιβάν τόν άφησε νά τελειώσει τόν εξάψαλμό του.

— Γιά ποιόν μιλάς; τού είπε στο τέλος. Γιά τό κορίτσι; ‘Η μάρτον σοι, Κύριε!...

Μά ο Πέτερ δεν τό άποκρίθηκε. ‘Ερεθισμένος, νευριασμένος, σηκώθηκε και πήγε στο φυλάκιο μουρμουρίζοντας:

— ‘Αμ’ τήν ξερω καλά εγώ αυτήν, τή ξερω!...

Στό χωριό του, εκεί άπ’ όπου τόν ξερρίζωσε τώρα στό γεράματα ο πόλεμος, ο Πέτερ ήταν μέλος τής σχολικής έφορείας. Και ‘Ίσως γι’ αυτό, από συνήθεια, παρακολουθούσε κι’ εδώ, τί έκανε και τί δεν έκανε ή δασκαλίτσα ή ‘Αγγελίνα. Πολλές φορές είχε ιδη πώς άργούσε νά πάη στο σχολείο, ενώ τά παιδιά ξεσήκωναν τόν κόσμο και μάλωναν και δερνόντου-

σαν στην αύλη. ‘Επειτα αυτή ή δασκαλίτσα διάβαζε κάτι χοντρά βιβλία, μυθιστορήματα χωρίς άλλο, κι’ έπαιζε μαντολίνο. ‘Εγραφε ένα σωρό γράμματα και λάβαινε άλλα τόσα, κάθε πού έρχόταν τό ταχυδρομείο στο χωριό. Πήγαινε συχνά στη δημαρχία και μιλούσε εκεί και γελοούσε με τούς γραμματικούς. Μιά φορά, ο παπας τού είχε πη πώς τήν είδε και με τοιγάρο στο στόμα... ‘Όλ’ αυτά, ο Πέτερ σχεδίαζε νά τά γράψη, χαρτί και καλαμάρι, και νά τά στείλη στον ‘Επιθεωρητή.

— Δεν είναι πράγματα αυτά, έλεγε. Δεν είναι!...

‘Εξαφνα, ο Πέτερ άκουσε απέξω τραγούδια και ποδοβολήτα. Στρατός περνούσε, δίχως άλλο. Βγήκε στο κατάφλι τής καλύβας κι’ είδε πραγματικά καμιά έκατοστή στρατιώτες πού τραβούσαν κατά τό χωριό. Φαινόνταν κουρασμένοι από δρόμο πολύ, βάζιζαν όμως γρήγορα, σαν νά βιαζόντουσαν νά φτάσουν κάπου, γιά νά σταματήσουν. ‘Ο Πέτερ τούς παρακολούθησε με τό βλέμμα ως τήν άκρη του δρόμου, έπειτα κατέβηκε κι’ αυτός στη γέφυρα και τράβηξε κατά τό χωριό.

‘Εμπρός στό πρώτα σήπια του χωριού, είδε πώς οι στρατιώτες είχαν σταματήσει κι’ έστησαν τά άντίσκήνά τους. ‘Ο Πέτερ κοντοστάθηκε και τούς κύτταξε. ‘Όλοι τους ήταν νέα παιδιά. Χωρίς άλλο, τραβούσαν γιά τό μέτωπο.

— ‘Εδώ μένεις σύ, στρατιώτη;

‘Ο Πέτερ γύρισε και σήκωσε τό χέρι στο πηλίκιο. Μπροστά του στεκόταν ένας αξιωματικός. ‘Ενα παιδί, άμούστακο ακόμα νά ψηλό, με πλατειούς ώμους, λεβεντόπαιδο.

— Μάλιστα, κύριε ύπολοχαγέ! Είμαι φρουρά στη γέφυρα!...

— ‘Ωραία! Τότε, ξέρεις πού κάβεται ή Λίνα ή δασκάλα.

— Μετά συγχωρήσεως, κύριε ύπολοχαγέ! ‘Η δασκάλα του χωριού λέγεται ‘Αγγελίνα, όχι Λίνα!...

‘Ο νεαρός αξιωματικός χαμογέλασε.

— Τό ίδιο κάνει, είπε. ‘Αντε νά με πās στο σπίτι της. ‘Ο Πέτερ προχώρησε και ο αξιωματικός τόν άκολούθησε. Κατάλαβε πολύ καλά ο Πέτερ περί τίνος έπρόκειτο, κι’ έβραζε από τό θυμό του, μά τί μπορούσε νά πη. Μπήκαν στο χωριό, προχώρησαν μέσα από τήν πλατεία, και έφτασαν στο σχολείο.

— ‘Εδώ είναι, κύριε ύπολοχαγέ!

‘Ο αξιωματικός πήκε μέσα. ‘Ο Πέτερ άκουσε ευθυμής φωνές. ‘Η δασκάλα και ο αξιωματικός μιλούσαν μαζί, χαρούμενοι κι’ οι δυό τους, άφηναν κάτι μικρά, κοφτά γέλια και πάλι μιλούσαν, όσο πού ή πόρτα έκλεισε και ο Πέτερ δεν άκουε τίποτε πειά.

— Χμ... έγκρινίαζε, καταλαβαίνω, καταλαβαίνω... Αύριο πρωί πρωί, στέλνω τό γράμμα στον ‘Επιθεωρητή!... Χωρίς άλλο!

Τό σκοτάδι είχε πέσει. Πήγε και στάθηκε στη γωνία. ‘Εστριψε ένα τοιγάρο, έβγαλε τό τσακμάκι του, άναψε και περίμενε. Μά κάνισε τό ένα τοιγάρο, άναψε δεύτερο, ή ώρα περνούσε, και ο αξιωματικός δεν φαινόταν ακόμα. ‘Όστόσο, ο Πέτερ δεν έννοούσε νά ξεκουμιστή άπ’ εκεί.

— ‘Ός τό πρωί θά στέκω εδώ... Είπε μέσα του, κοπέλλα μου, μπορείς νά τόν έξης ως τό πρωί; Τόσο τό καλύτερο. Θά ίδουμε τότε, τί θά πη κι’ ο ‘Επιθεωρητής!...

‘Εξαφνα, ή πόρτα άνοιξε. ‘Ο Πέτερ άκουσε φωνές και σηπούνια χτυπούσαν στη σκάλα. Μόλις πρόφτασε και συμμαζεύτηκε στη γωνία. ‘Ο αξιωματικός βγήκε με τή δασκάλα, κρατώντας τήν από τό μπράτσο. Κάτι κρατούσε στο άλλο του χέρι, και ο Πέτερ είδε πώς ήταν τριαντάφυλλα, τά ίδια τριαντάφυλλα πού είχε δώσει από χωρίς στη δασκαλίτσα ο ‘Ιβάν.

Προχώρησαν λίγο, ύστερα στάθηκαν και άρχισαν νά μιλούν με χαμηλή φωνή. ‘Εξαφνα, ο Πέτερ άκουσε κάτι σαν κλάμματα. Πραγματικά, έκλειγε εκείνη, ή ‘Αγγελίνα.

«Πραγματο, σκέφτηκε ο Πέτερ. Πρωτήτερα γελοούσε και τό-

ρα κλαίει. Και τί κλάμματα!... Κλάμματα που σου ξεσχίζουν την καρδιά!...

Τό σκοτάδι ήταν πυκνό, μα ο Πέτερ έβλεπε ώστόσο. Ή δασκαλίτσα είχε άκουμπήσει τό κεφάλι της στό στήθος του άξιωματικού. Κι' έτρεμε δλόκληρη, σάν ένα πουλάκι.

— "Α! Θέέ μου... Θέέ μου...

— Λίνα, μικρή μου Λίνα, ήσυχάσε!... τής έλεγε εκείνος. Μη κλαίς! "Επί τέλους, δέν σκοτώνονται όλοι όσοι πάνε στό μέτωπο.

Ο Πέτερ έστεκε τώρα καρφωμένος στό γωνιά του. Βελόνια θαρρείς και τόν τσιμπούσαν σ' όλο του τό κορμί και κάτι τόν έπνιγε στό στήθος. Δέν άκουγε τίποτε, και ούτε έβλεπε πειά. Σέ λίγο, τά σπηρούνια του άξιωματικού χτυπούσαν πειά στόν άλλη άκρη του δρόμου, και ή δασκαλίτσα πέρασε έμπρός από τόν Πέτερ και μπήκε μέ άργά βήματα στό σχολειό. Τότε πειά και ο Πέτερ βγήκε από τή γωνιά του. Πέρασε σκυφτός από τό μέρος όπου είχαν σταθή οι δυό νέοι και τράβηξε τό δρόμο.

"Η ώρες πέρασαν, είχε άρχισει νά χαράζει. Σέ λίγο ο Πέτερ φάνηκε από τήν άκρη του δρόμου, περπατώντας βαρεία. "Όταν έφθασε στό ίδιο μέρος, είδε κάτι μέσα στό σάβανο, καταγής. "Έσκυψε και τό πήρε. Ήταν ένα τριαντάφυλλο, που είχε πείσει άποβραδύς από τό χέρια του άξιωματικού. Μέ τό τριαντάφυλλο στό χέρι, ξεκίνησε πάλι για τό φυλάκιο, και μόλις έφτασε εκεί, έπεσε στό στρωμήνυ. Δέν είχε κοιμηθή όλη τή νύχτα και δέν έννοιωθε καλά τόν έαυτό του...

Δυό εβδομάδες πέρασαν από τότε, ίσως και περισσότερο. Ή δασκαλίτσα έπαιρνε πολλά γράμματα κι' έστελνε άκόμη περισσότερα. Μιά μέρα—αυτό τό διηγήθηκαν άργότερα στόν Πέτερ—πήρε ένα γράμμα και τό άμέσως άρχισε νά κλαίη γοερά και στό τέλος λιποθύμησε. Τήν έπομένη, πήρε ένα άμάξι και έφυγε.

Λίγες μέρες άργότερα, ο Πέτερ βγήκε από τό φυλάκιο, ένα βράδυ για νά πάη κατά τό χωριό. Μόλις πρόβαλε έξω, ο Ίβάν τόν φώναξε απ' άντίκρου. Στεκόταν ψηλά, στόν κήπο του, άνάμεσα στις τριανταφυλλιές του, που είχαν ρίξει τά τριαντάφυλλά τους και είχαν ξεθωριάσει και μισοξεραθή.

— Αί, Πέτερ! Ξέρεις, ήταν άρραβωνιασμένη ή δασκαλίτσα μας. Τήν κατομοίρα!... Μέ έναν άξιωματικό, ναί, που σκοτώθηκε στό μέτωπο... "Αλλοίμονο, Πέτερ, όλο και σκοτώνονται τά παλληκάρια μας!..

Ο Πέτερ δέν άποκρίθηκε. Κούμπωσε ώς τό λαϊμό τόν μανδύα του και βιαστικά τράβηξε για τό χωριό. "Ηθελε νά περπατήσ, νά τρέξη, άν μπορούσε. Πληγωμένη ήταν ή καρδιά του. Ο καιρός περνούσε, και τίποτε καλό δέν έρχότανε. Τά γράμματα που έπαιρνε από τό σ'ίτι του, τόν άπλήλιζαν. Ο πόλεμος δέν τελειώνει...

Όστόσο, μία μέρα, ή δασκαλίτσα γύρισε στό χωριό. Γύρισε τό φθινόπωρο, τήν εποχή που άνοίγουν τά σχολεία. Ήταν ντυμένη στό μαύρα. Τό πρόσωπό της ήταν χλωμό, και, όταν περπατούσε, τά μάτια της ήταν καρφωμένα καταγής. "Όταν περνούσε καμμία φορά έμπρός από τόν Πέτερ, τόν χαιρετούσε πάλι, μα δίχως χαμόγελο. Και τότε ο Πέτερ σηκωνόταν όρθος και του έρχόταν νά περπατήσ, νά περπατήσ βιαστικά, νά τρέξη, άν μπορούσε!

"Ετσι διάβαιναν τώρα ή μέρες. Ή δασκαλίτσα περνούσε που και που από τή γέφυρα, έφριχνε μία ματιά εκεί ψηλά, στόν κήπο του Ίβάν, μα προσπερνούσε βιαστική. Ήξ άλλου τά τριαντάφυλλα είχαν μαραθή πειά κι' ή τριανταφυλλιές έστεκαν ξεθωριάσμένες και μισοξεραμένες, καθώς τις έκανε νά σαλεύουν ο άνεμος...

ΓΙΟΡΝΤΑΝ ΓΙΟΦΚΟΒ

ΑΠ' ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

"Η φάρσες του νεαρού Γαμβέττα στη Γαλλική Βουλή. Πώς έμειφο τή φωνή του Θιέρσου. Γιατί ή αυτοκράτειρα Ζίτα δέν συναναστρέφεται γυναίκες. Ο σουλτάνος του Μαρόκου και ή άντλίες. Ο πονηρός χωρικός κι' ο ξυπνος βασιλεύς, κλπ.

Ο μέγας ρήτωρ και πολιτικός τής Γαλλίας Λέων Γαμβέττας ήταν έγ-γαστριμύθος. Κατά τήν νεότητά του μάλιστα, τότε που ήταν άπόλυς δι-κηγόρος, πήγαινε στό θεωρείο τής Βουλής και χρησιμοποιώντας τό χά-ρισμά του, δημιουργούσε ένα σωρό έπεισόδια. Διέκοπτε τούς ρήτορας, χωρίς νά τόν καταλάβη κανείς, προκαλούσε φασαρία κι' αυτός γελούσε. Έμειφο προπάντων περίφημα τή φωνή του ιστορικού και πολιτικού Θιέρσου. Μία μέρα, λοιπόν, ένώ μιλούσε κάποιος βουλευτής, ο Γαμβέ-ττας από τό θεωρείο του τού φώναξε, μιμούμενος τή φωνή του Θιέρσου :
—Κάθησε κάτω, άνόητε !...

Ο βουλευτής, ώτως και όλοι, ένόμισαν ότι τήν ελάχιστη ευγενή αυτή διακοπή τήν είχε κάνει ο Θιέρσος. Ο ρήτωρ έπέμεινε ν' άνακαλέσθ ο Θιέρσος τήν προσβλι-τικην φράση, δημιουργήθηκε έπει-σόδιον θορυβώδες, άντεγκλήσεις, κακό... Τέλος διεπιστώθη ότι ο Θιέρσος δέν είχε πει καθόλου σ' έκεινη τή συνεδρίασι !...

Κι' ένθ όλο μέσα στην αυθου-σα άπορούσαν, ο Γαμβέττας είχε ξεκαρδιστεί στό γέλιο στόν θεω-ρείο του...

Η τείως αυτοκράτειρα τής Αύ-στρουγγαίας Ζίτα εινε μανιώδης κινήγος. Στά κινήγια της όμως δέν παίρνει ποτέ γυναίκες μαζί της και γενικά άποφεύγει νά συ-ναναστρέφεται γυναίκες. Μία συ-γρία τής Τιμής λοιπόν ετόλμησε μία μέρα νά τήν ρωτήσ :

—Μεγαλειοτάτη, όλο με άνδρες συναναστρέφεσθε. Γιατί δέν παίρ-νετε και γυναίκες στό κινήγι μα-ζύ σας ;

—Μ' άρέσει νά συναναστρέφω-μαι τούς άνδρες, άπάντησε ή αὐ-τοκράτειρα, όχι γιατί εινε άνδρες, μα γιατί...δέν εινε γυναίκες !...

Ο σουλτάνος του Μαρόκου Α-δούλ Αζίζ σ'ενα ταξίδι του στη Γαλλία, είδε στη Μασσαλία, σέ μία πτωκαία, τις άντλίες νά πε-τούν άρθονο νερό.

—Νά μηχανήματα, που πρέπει ν' αγοράσω για τούς κήπους του Μαρόκου, που τούς ψήνει ο ήλιος, σέφτηκε, νομίζοντας πως ή άν-τλίες παράγουν...νερό.

Παράγγειλε λοιπόν καμιά δε-καριά άντλίες κι' όταν γύρισε στό Μαρόκο, τις παρτάξε μέσα στους κή-πους του κι'έβαλε τούς δούλους του νά τρομπάρουν. Έτρομπάρισαν, έ-τρομπάρισαν ως τό βράδυ, μα ή τρύμπες δέν έβγαζαν ούτε στάλα νερό.
—Αίτοι οι σιυλόφραγκοι μ' έγέλασαν πάλι !... ειντε τότε καταγανα-κτισμένος ο σουλτάνος. Μούδωσαν χαλασμένα μηχανήματα !...

"Ενας χωρικός στη Γαλλία, που καλλιεργούσε στό χωράφι του ραφα-νίδες, έστειλε μία ραφανίδα πρωτοφανούς μεγέθους στόν βασιλέα Λουδο-βίκο 11ο. Ο βασιλεύς αυτός, άν και πολύ ταγκυκόνης, ήθελε νά ένιαχθή τούς εργατικούς καλλιεργητάς και έστειλε στό χωρικό ως δώρο 100 πι-στόλες. Ένας σιγγαριανός του χωρικού, τοκογλόφος, βλέποντας πως για μία ραφανίδα έδωσε ο βασιλέας 100 πιστόλες, τούστειλε τό καλύ-τερο του άλογο, περμένοντας πιο μεγάλο δώρο. Ο βασιλεύς όμως κατά-λαβε τό κόλπο και τούστειλε τή ραφανίδα, με τό έξής γράμμα :

«Δέχομαι τό θαυμάσιο άλογο, που μου σταίλατε, και για νά σας ανταποδώω τό δώρο, σά; στέλνω κάτι που μου σιούχισε τά διπλάσια απ' όσα κοστίζει τό άλογο σας».

"Ενας ευγενής κατοκληρωτής, που ήταν όνομαστός γιατί δέν πλήρωνε κανένα χρέος του, παρουσιάστηκε στό διάσημο τραπεζίτη Μπερνάρ.

—Θά σας εκπλήξω, κύριε, τού ειντε. Είμαι ο μαρκήσιος Χ., δέν σας γνωρίζω κι' όμως έρχομαι νά μου δανεισείτε πεντακόσια εικοσάφραγκα...

—Ένώ θά σας εκπλήξω περισσότερο, τού άπάντησε ο πνευματώδης και άνοητοχόρης τραπεζίτης. Σας γνωρίζω, κι' όμως θά σας δανείσω τά πεντακόσια εικοσάφραγκα !...